

Т.В. Андросова, канд. екон. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

В.О. Козуб, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

О.А. Квачов, студ. (*ХДУХТ, Харків*)

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ ЗМІСТУ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Швидкий темп соціально-економічних трансформацій, які відбуваються як на рівні економік окремих країн, так і у світі в цілому, стимулює появу нових форм інтеграції та породжує нові зв'язки й закономірності системи міжнародної економічної інтеграції.

Розвиток та оформлення організаційно-економічних форм міжнародної інтеграції, переваги одних видів регіональних інтеграційних об'єднань над іншими, а також умови, за яких вступ країни до регіонального інтеграційного об'єднання можна вважати ефективним, досліджували в своїх працях Дж. Вінер, Р. Ліпсі та К. Ланкастер, Дж. Тінберген та інші науковці.

Міжнародна економічна інтеграція є довготривалим процесом, який поступово охоплює усі аспекти суспільно-політичного устрою країни. Крім того, існує принципова різниця між країнами – членами регіонального об'єднання та іншими країнами, що не беруть участі в економічній інтеграції, а саме:

– учасники регіонального об'єднання зорієнтовані не тільки на стимулювання розвитку національної економіки, але й всього об'єднання;

– тенденції та індикатори соціально-економічного розвитку країн-учасниць регіонального об'єднання не можуть мати великих розбіжностей;

– характер економічних зв'язків між країнами та окремими їх регіонами підпорядкований цілям економічної інтеграції.

Отже, міжнародну економічну інтеграцію можна розглядати у двох аспектах:

1) як чинник формування єдиної світової економічної системи (світового господарства);

2) як процес, за допомогою якого окремі країни вбудовуються в глобальну економіку, трансформуючи не тільки національні економіки, але й інші параметри.

Сутність категорії «міжнародна економічна інтеграція» може бути досліджена за допомогою економічних і неекономічних елементів (рис.). До економічних елементів відносять національні особливості економік різних країн світу, зокрема рівень розвитку системи

виробництва та розподілу, фінансово-кредитної, ринкової інфраструктури, тощо. Якщо будь-який з економічних елементів окремої країни не відповідає за одним або декількома параметрами відповідним рівням, середнім по регіональному інтеграційному об'єднанню, до якого країна планує інтегруватися, можливі два варіанти розвитку подій.

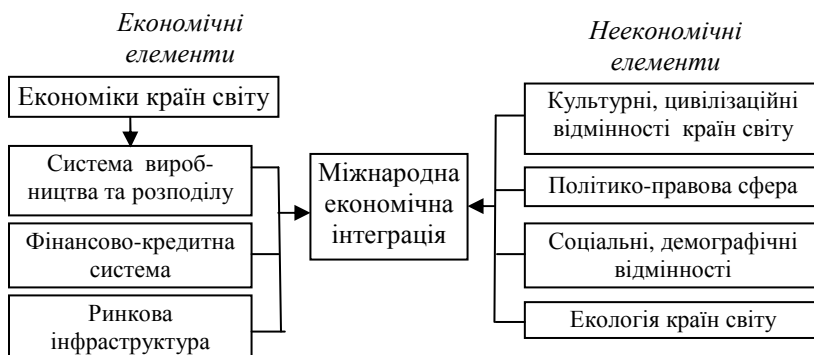

Рис. Елементи процесу міжнародної економічної інтеграції країн світу

Згідно з першим варіантом країна зі слабкою економічною системою потребуватиме значних фінансових ресурсів для реформування окремих елементів, що може значно збільшити період підготовки. Як свідчить досвід декількох хвиль розширення ЄС, фінансування реформаторських заходів щодо адаптації країни до вимог регіонального інтеграційного об'єднання в більшості випадків не дозволяє реально зміцнити економіку країни і після вступу провокує зниження конкурентоспроможності об'єднання в цілому.

На ефективність міжнародної економічної інтеграції впливають також і соціальні фактори, до яких належать культурні, етнічні, цивілізаційні, релігійні та інші суспільні детермінанти.

Отже, основні умови інтеграції можна узагальнити таким чином: географічна близькість, схожість соціально-економічних моделей, співпадіння параметрів суспільств країн, що входять до складу регіонального інтеграційного об'єднання, спільність соціально-економічних проблем, вплив регіонального інтеграційного об'єднання на інші країни регіону, глобалізація. Якщо зовнішнє та внутрішнє середовище країни містить ці фактори, то можна стверджувати, що інтеграція принесе цій країні позитивні наслідки.